

Geesteswetenschappen

Dynamiek van de herinnering - Nederland in de Tweede Wereldoorlog

Den Haag, juli 2009 (versie 10 juli 2009)

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Doel	4
3	Richtlijnen voor aanvragers	6
	3.1 Wie kan aanvragen	6
	3.2 Wat kan aangevraagd worden	6
	3.3 Wanneer kan aangevraagd worden	10
	3.4 Het opstellen van de aanvraag	10
	3.5 Specifieke subsidievoorwaarden	10
	3.6 Het indienen van een aanvraag	10
4	Beoordelingsprocedure	12
	4.1 Procedure	12
	4.2 Criteria	12
	4.3 Samenstelling commissie	13
5	Overige informatie	14
	5.1 Contact	14
6	Bijlagen	15
	6.1 Tijdpad	15
	6.2 Richtlijnen voor de opzet van een uitgewerkte aanvraag in het kader van het programma Dynamiek van de Herinnering, Nederland in de Tweede Wereldoorlog	15

1 Inleiding

Het onderzoeksprogramma Dynamiek van de Herinnering is een zelfstandige onderzoekslijn binnen het themaprogramma Culturele dynamiek. Het programma richt zich op de vraag hoe de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog zich heeft ontwikkeld en zich mogelijk zal ontwikkelen en welke plaats materiële en immateriële overblijfselen daarin innemen.

Het programma is een samenwerking tussen NWO-Geesteswetenschappen en de volgende instellingen en fondsen: Kamp Westerbork, het Gevangenis­museum, het Joods Historisch Museum, Kamp Amersfoort, Kamp Vught, het Ministerie van VWS (Eenheid Oorlogs­getroffenen en Herinnering WO II), het Ministerie van Justitie (Dienst Justitiële In­richtingen/Gevangenis­wezen), de Mondriaan Stichting, SNS Reaal Fonds, de Provincie Noord-Brabant en de Rothschild Foundation Europe.

Het onderzoeksprogramma is indirect een uitvloeisel van het kabinetsbesluit van 2006 om extra financiële ruimte te creëren voor het behoud van oorlogserfgoed. Dit besluit richtte zich vooral op het verzamelen, conserveren en toegankelijk maken van de materiële en immateriële resten van de oorlog, waarbij middelen beschikbaar werd gesteld voor – onder meer – getuigenisprojecten en de digitale ontsluiting van archieven van oorlogs­getroffenen, museale collecties, gedenktekens, en de ondergrondse en ‘legale’ pers.

In het kabinetsbeleid was geen ruimte voor onderzoek naar de vraag hoe de herinnering aan de tweede wereldoorlog zich heeft ontwikkeld en zich mogelijk zal ontwikkelen en welke plaats materiële en immateriële overblijfselen daarin innemen. Het onderzoeksprogramma Dynamiek van de herinnering – Nederland in de Tweede Wereldoorlog, voorziet in deze lacune.

In deze call for proposals wordt informatie gegeven over de mogelijkheden tot het indienen van subsidieaanvragen, de voorwaarden waaraan subsidieaanvragen moeten voldoen en over de procedure die bij de beoordeling van subsidieaanvragen wordt gehanteerd. Ook is een beschrijving opgenomen van het onderzoeksprogramma.

In het kader van deze call kunnen uitsluitend aanvragen worden ingediend die uitwerking geven aan een van de zes omschreven onderzoeksprojecten in paragraaf 3.2.

2 Doel

De Tweede Wereldoorlog ligt ruim zestig jaar achter ons, maar de herinneringen daaraan, in de meest brede zin van het woord, zijn nog altijd levendig en krachtig, zowel in de sociale sfeer als in de politiek en de cultuur. Onder jongere generaties heeft 'de Oorlog' minder aan belangstelling ingeboet dan men twintig, dertig jaar geleden voor mogelijk hield.

De betekenissen die aan deze gebeurtenissen worden toegekend, zijn door de tijden heen evenwel sterk veranderd. Anders gezegd: 'de' oorlog is ná de oorlog door verschillende bevolkingsgroepen zeer verschillend herinnerd, verbeeld en beleefd. Deze veranderingen weerspiegelen zich ook in de manier waarop wordt omgegaan met de overgeleverde materiële en immateriële sporen, het erfgoed van de oorlog.

Daarmee is direct al een van de hoofdvragen achter dit programma aan de orde gesteld: welke patronen zijn er in de geschiedenis van de herinnering te ontwaren, welke impulsen hebben de herinneringcultuur steeds opnieuw gevoed - tot de dag van vandaag? Het hier voorgestelde onderzoeksprogramma beoogt dus geen historisch onderzoek van de Tweede Wereldoorlog zelf, maar van de naoorlogse herinneringscultuur in de brede zin van het woord.

Met de wisseling van generaties en de diepingrijpende veranderingen in de samenleving – toenemende etnische diversiteit en globalisering – en, vooral ook, in de cultuur – digitalisering, visualisering – zal het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog een nieuwe fase ingaan. Daarmee komen de 'hoeders' van dit erfgoed – overheid, erfgoedherinnering- en educatie-instellingen, archieven en musea, maar ook kunstenaars en filmers – voor nieuwe vragen te staan: wat moet een openluchtmuseum of herdenkingsplaats doen, met de nieuwe generaties voor de poorten, generaties die zijn opgevoed in een wereld die drijft op 'authentieke ervaringen'?

Het zijn precies dit soort vragen die tot dit programma hebben geleid. De onderwerpen die worden aangepakt, hebben betrekking op uiteenlopende aspecten van de historische cultuur: oorlogsfilms, jeugdeducatie, museale presentaties, plaatsen van herinnering, de overlevering van verhalen van generatie tot generatie, de omgang met slachtoffer- en dadererfgoed, en de geschiedenis van herinneringsgemeenschappen in de voormalige koloniën. Deze thema's zullen steeds in onderling verband en in het licht van ontwikkelingen elders in Europa worden bestudeerd.

Bij deze inhoudelijke overwegingen voegen zich argumenten van beleidsmatige en wetenschappelijke aard. Door een systematische en meer omvattende aanpak is het mogelijk om (1) meer wetenschappelijke diepgang te bereiken; (2) op een fundamenteel niveau het beleid van de instellingen op dit gebied te ondersteunen; (3) tegelijk *casestudies* te verrichten die licht werpen op uiteenlopende en weinig bestudeerde thema's. Door het interdisciplinaire karakter en de programmatische aanpak, die ook gestalte moet krijgen in bijeenkomsten, bundels en conferenties, kunnen de deelprojecten aan kracht en diepte winnen, terwijl het tegelijk mogelijk is tot fundamentele inzichten te komen.

Uitwerking

In het kader van deze call for proposals zijn er in totaal zes onderzoeksprojecten opgezet - vier postdocprojecten en twee promotieplaatsen - die passen binnen de hierboven geschetste thematiek. In alle gevallen gaat het om onderzoeksprojecten die in nauw overleg met de verschillende betrokken instellingen zijn geformuleerd.

De geplande onderzoeken zullen de basis vormen voor ondermeer tentoonstellingen, vernieuwde museaopstellingen en beleidsnota's. In het licht van de beoogde output van het onderzoek zullen de instellingen die het initiatief hebben genomen voor het opstellen van een onderzoeksproject ook nauw betrokken worden bij de uitvoering. Voor ieder van de onderzoeksprojecten zal een begeleidingsgroep worden ingesteld, waarin de initiërende instelling(en) ook is/zijn vertegenwoordigd. Bovendien wordt van de onderzoekers verwacht dat zij participeren in een landelijke onderzoeksgroep, begeleid door de initiatiefnemers van het programma.

De volgende onderzoeksprojecten zullen door NWO middels deze call for proposals worden uitgezet:

1. *Herinnering en herleving: de joodse gemeenschap in Nederland 1945-2010*. Dit project is in overleg met het Joods Historisch Museum opgezet.
2. *De toekomst van het oorlogserfgoed* is op initiatief van het Ministerie van VWS geformuleerd.
3. *De Hollandsche Schouwburg* is net als het eerste project een initiatief van het Joods Historisch Museum.
4. *Plaatsen van terreur: een internationale studie over musealisering, authenticiteit en enscenering*. De kampen Westerbork en Vught zijn de initiatiefnemers voor dit onderzoeksproject.
5. *Gevangen onder Duitse bezetting* is een initiatief van het Nationaal Gevangenis museum en het Ministerie van Justitie, Dienst justitiële inrichtingen.
6. *De Nederlandse kampen als betwiste plekken* is een initiatief van Kamp Vught, Westerbork en Kamp Amersfoort.

Budget

In totaal is voor de zes onderzoeksprojecten € 1.105.385 beschikbaar. Naast NWO dragen de volgende instellingen en fondsen financieel bij aan het programma: Kamp Westerbork, het Gevangenis museum, het Joods Historisch Museum, Kamp Amersfoort, Kamp Vught, het Ministerie van VWS (Eenheid Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II), het Ministerie van Justitie (Dienst Justitiële Inrichtingen/Gevangeniswezen), de Mondriaan Stichting, SNS Reaal Fonds, de Provincie Noord-Brabant en de Rothschild Foundation Europe.

Bij de beschrijving van de onderzoeksprojecten is aangegeven welk budget beschikbaar is en wat de beoogde producten zijn.

3 Richtlijnen voor aanvragers

3.1 Wie kan aanvragen

Aanvragen kunnen worden ingediend door senior onderzoekers verbonden aan Nederlandse instellingen voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek en senior onderzoekers van de door NWO erkende instituten.

3.2 Wat kan aangevraagd worden

Er kunnen **uitsluitend** aanvragen worden ingediend die uitwerking geven aan een van de hieronder genoemde onderzoeksprojecten:

1. Herinnering en herleving: de joodse gemeenschap in Nederland 1945-2010 (initiatief Joods Historisch Museum)
2. De toekomst van het oorlogserfgoed (initiatief Ministerie van VWS)
3. De Hollandsche Schouwburg (initiatief Joods Historisch Museum)
4. Plaatsen van terreur: een internationale studie over musealisering, authenticiteit en encenering (initiatief Kamp Westerbork en Kamp Vught)
5. Gevangen onder Duitse bezetting (initiatief Nationaal Gevangenis­museum en Ministerie van Justitie, dienst justitiële in­richtingen)
6. De Nederlandse kampen als betwiste plekken (initiatief Kamp Vught, Westerbork en Kamp Amersfoort)

De beschrijving van de onderzoeksprojecten is bindend bij het opstellen van de aanvragen. Achter de titel van elk project staat vermeld of het om een postdoc- dan wel aio-project gaat, wat de maximale financiële omvang is en de maximale duur van de aanstelling.

De kosten voor een volledige aanstelling bedragen voor een aio € 197.655 en voor een postdoc € 194.070. Deze maxima gelden voor de personele aanstellingen van een postdoc en een aio voor maximaal respectievelijk drie of vier jaar op basis van een volledige aanstelling.

Uitgangspunt voor toe te kennen subsidies t.b.v. personele kosten zijn de afspraken die door NWO met de universiteiten hierover in het *Akkoord NWO-VSNU 2008* (en eventuele aanvullingen daarop) zijn gemaakt.

Voor iedere aio of postdoc is een benchfee beschikbaar. Deze benchfee bedraagt maximaal € 5.000. De benchfee is onder andere bedoeld voor promotiekosten en (buitenlands) congresbezoek. De benchfee is bestemd voor de projectuitvoerder, maar wordt ter beschikking gesteld aan de projectleider. De uitvoerder heeft er dus recht op. De aanwending van de benchfee dient overlegd te worden tussen projectleider en projectuitvoerder.

1. Herinnering en herleving: de joodse gemeenschap in Nederland 1945-2010

Postdoc maximaal 2 jaar, 0,8 fte

Budget maximaal € 106.504 (salaris €103.504 en benchfee € 3000)

Dit onderzoeksproject richt zich op de ontwikkeling van de joodse gemeenschap in Nederland na de Tweede Wereldoorlog. Aanvankelijk dachten velen dat de gedecimeerde gemeenschap zou ophouden te bestaan, maar in de jaren zeventig keerde het tij en inmiddels is er opnieuw sprake van veelzijdig joods leven. Belangrijke thema's in het onderzoek zijn (1) de doorwerking van de oorlog, rond

thema's als het denken over slachtofferschap, erkenning, rechtsherstel, verwerking, belangengroepen, wetgeving, tweede en derde generatie, herinneren en herdenken – thema's waarover in algemene zin veel over gepubliceerd is, maar niet vanuit het perspectief van de geschiedenis van de joodse gemeenschap; (2) de wederopbouw en voortgang (continuïteit) van het leven van joden en het joodse leven in Nederland: instellingen, religieuze gemeenten, verenigingsleven, cultuur, secularisatie, economie, band met Israël – thema's die een vrijwel braakliggend terrein vormen. In dit onderzoeksproject zullen mondelinge bronnen, maar ook foto's, films en voorwerpen een belangrijk object vormen.

Het project zal moeten uitmonden in een goed leesbare monografie en een concrete bijdrage aan de opbouw van een tentoonstelling in het Joods Historisch Museum en de daarmee verbonden materialen.

Het voorstel is ontwikkeld en zal worden uitgevoerd in samenwerking met het Joods Historisch Museum.

2. De toekomst van het oorlogserfgoed: de plaatsen van de oorlog

Postdoc voor maximaal 1 1/4 jaar met ondersteunende onderzoekers

Budget maximaal € 195.682 (salaris € 80.862,50 en overige onderzoeks- en reiskosten, waarvan € 30.385 ter beschikking staat voor deel 1.)

Dit project, dat in overleg met VWS is ontwikkeld, is bedoeld als een inventariserende verkenning van en toekomstvisie op het Nederlandse erfgoed van de Tweede Wereldoorlog in een historische en internationale context. Het project is tweeledig: enerzijds is het inventariserend, met als doel materiaal te verzamelen, ontwikkelingen in binnen- en buitenland te analyseren en materiaal aan te dragen voor een discussie over het beleid van verschillende betrokken instanties; anderzijds zal het onderzoek resulteren in een schets van de mogelijkheden die musea en herinneringsplaatsen hebben om in de toekomst vorm te geven aan de historische interpretatie, museale presentatie en representatie van oorlogserfgoed. Daarbij gaat het om (1) daadwerkelijke herinneringsplaatsen, waar de geschiedenis zich in situ heeft afgespeeld, (2) (museale en educatieve) toonplaatsen en (3) sporen in de zin van plekken en objecten in de openbare ruimte die rechtstreeks met de oorlogsgeschiedenis zijn verbonden en een rol (kunnen) spelen als *lieux de mémoire*, b.v. in een route of memory trail. In dat licht is het ook van belang om experimenten in het buitenland met betrekking tot, bijvoorbeeld, de herinnering aan de Eerste Wereldoorlog bij deze verkenning te betrekken.

Het onderzoek beoogt inzicht te bieden in de huidige en toekomstige ontwikkelingen zowel op het niveau van de totale infrastructuur van voorzieningen, alsmede op dat van de inrichting, vormgeving en exploitatie van afzonderlijke plaatsen en instellingen. Het onderzoek zal zich derhalve bezighouden met (a) inhoudelijke fenomenen en vormen (zoals *Battlefield tourism* en *re-enactment* activiteiten) (b) context en cultuur (c) verwachtingen ten aanzien van het 'publiek-van-morgen' en (d) realistische en toekomstvast financiële en beheersscenario's in relatie tot lokale/regionale overheden, toeristische sector e.d.

Het onderzoek kent twee delen met een eigen eindproduct:

Deel 1: inventarisatie anno 2009, neergelegd in een werkdocument, waarin de status quo in Nederland met betrekking tot de genoemde drie typen 'plaatsen van herinnering' wordt beschreven en geanalyseerd, in termen van organisatie, karakter, collectie, functie en bezoekers; kern daarvan is een gedegen inhoudelijke weergave van de wijze waarop de huidige eigenaren/ beheerders/ verantwoordelijken voor de plaatsen van herinnering hun taken vorm geven, welke keuzes zij hierin maken en wat de achtergronden van die keuzes zijn (begin 2010);

Deel 2: inventarisatie en analyse gericht op de toekomst, neergelegd in (a) een serie thematische verkenningen (onder meer over buitenlandse voorbeelden, ontwikkelingen in musea, trends m.b.t. historische plaatsen, authenticiteit en beleving, culturele en etnische diversiteit) en (b) een eindrapportage, die handvatten bieden voor toekomstig beleid en dienen te leiden tot een overzicht van de huidige situatie, trends en (kansrijke) uitdagingen voor ontwikkelingen in de komende decennia, om zo te komen tot een aantal toekomstscenario's voor de drie soorten plaatsen van herinnering (2009-2010).

Daarnaast zal de postdoc de medeorganisator zijn van een serie expertmeetings en symposia waarin de situatie en trends in binnen- en buitenland worden geanalyseerd (2009-2010). In verband met de relatief korte termijn en inhoudelijke breedte en diepgang van dit project wordt de uitvoerder de mogelijkheid geboden om binnen het ter beschikking gestelde budget onderzoekers voor deelstudie of medeschrijvers in te huren.

3. De Hollandsche Schouwburg

Aio, maximaal 4 jaar 1,0 fte

Budget maximaal € 202.655 (salaris € 197.655 en benchfee € 5.000)

In dit onderzoeksproject wordt de ontwikkeling beschreven van De Hollandsche Schouwburg, vanaf de tijd dat zij fungeerde als centrum van cultuur tot vandaag de dag, nu zij is uitgegroeid tot een van de belangrijkste herinneringsplaatsen van de Nederlandse geschiedenis met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog.

Het eerste deel van het onderzoek bestrijkt verschillende fases en functies die het gebouw heeft vervuld, te beginnen met de tijd dat de Hollandsche Schouwburg fungeerde als centrum van toneel en amusement, in de eerste helft van de 20e eeuw en, uiteraard, de periode september 1941-juli 1942 toen de Hollandsche Schouwburg een 'Joodsche Schouwburg' was. Dit deel eindigt met de jaren die volgden, die in het teken stonden van de afzondering, razzia's en deportaties.

Het tweede deel richt zich op de naoorlogse periode en de verschillende fases in de ontwikkeling van de Schouwburg als lieu de mémoire. Daarbij zal uiteraard uitvoerig worden ingegaan op het proces van musealisering.

Het project zal moeten uitmonden in een dissertatie en een concrete bijdrage leveren aan de op handen zijnde, grondige vernieuwing van deze plaats als gedenkplaats en museum.

Het onderzoeksproject is ontwikkeld en zal worden uitgevoerd in samenwerking met de Hollandsche Schouwburg en het Joods Historisch Museum.

4. Plaatsen van terreur: een internationale studie over musealisering, authenticiteit en encenering

Postdoc, maximaal 3 jaar 1,0 fte

Budget maximaal € 199.070 (salaris € 194.070 en benchfee € 5.000)

Dit onderzoeksproject verricht vergelijkend onderzoek naar de omgang met de plaatsen die bij uitstek symbool staan voor de terreur in Europa in de twintigste eeuw, en beoogt voorbeelden te presenteren van de wijzen waarop deze plaatsen betekenisvol kunnen worden vormgegeven. Het project heeft de ambitie de nationale en internationale discussies over dit thema te stimuleren. Daarbij gaat het om een grote verscheidenheid aan plaatsen – van Oradour, Katyn en de Fosse Ardeatine tot Vught en Auschwitz, maar ook de gevangenis van de Stasi en de massagraven van Srebrenica – in verschillende landen behorend tot de Europese Unie of de Raad van Europa – waar men kortere of langere tijd heeft geleefd onder totalitaire dictaturen en die als gedenkplaatsen zijn geconserveerd en ingericht.

In dit project zal enerzijds in kaart worden gebracht hoe de herinnering aan de plaatsen van terreur vorm wordt gegeven, met welke museale technieken en strategieën, waarbij ook juridische, politiek-bestuurlijke, architectonische en landschappelijke aspecten worden betrokken, anderzijds zal onderzoek worden gedaan naar nieuwe mogelijkheden op dit gebied, waarbij bijzondere aandacht zal worden besteed aan de topoi in landen die zich nog maar relatief kort geleden aan het juk van de dictatuur hebben ontworsteld.

Het project zal moeten uitmonden in een Engelstalige monografie en de postdoc zal medeorganisator zijn van een internationale conferentie voor museummedewerkers, organisaties op dit gebied, onderzoekers, juristen, beleidsmakers en historici uit Europese landen.

Het onderzoeksproject is ontwikkeld en zal worden uitgevoerd in samenwerking met Kamp Westerbork en Kamp Vught.

5. Deelproject Gevangen onder Duitse bezetting

Postdoc, maximaal 3 jaar 1,0 fte

Budget maximaal € 199.070 (salaris € 194.070 en benchfee € 5.000)

In dit onderzoeksproject wordt de geschiedenis van de gevangenen tijdens de bezetting in kaart gebracht aan de hand van archieven en geschreven herinneringen, maar ook van interviews met ooggetuigen. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan de structuur van de gevangenisorganisatie en de invloed van de bezetter daarop, maar vooral ook de gang van zaken binnen de gevangenen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het regime: werd er onderscheid gemaakt tussen politieke en strafrechtelijke gevangenen, door de bezetter, de gevangenisleiding, de bewakers en de gevangenen zelf? En hoe verging het de gevangenen: hoe werden zij – en dan met name de politieke gevangenen – behandeld, hoe stelden zij zich op, was er sprake van onderlinge samenwerking?

Het onderzoek zal moeten leiden tot een dissertatie, en voorts een actieve bijdrage leveren aan een tentoonstelling over dit onderwerp in het Gevangenis museum.

Het onderzoeksproject is ontwikkeld en zal worden uitgevoerd in samenwerking met het Gevangenis museum en het Ministerie van Justitie (Dienst Justitiële Inrichtingen/Gevangeniswezen)

6. Deelproject De Nederlandse kampen als betwiste plekken

Aio, maximaal 4 jaar 1,0 fte

Budget maximaal € 202.655 (salaris € 197.655 en benchfee € 5.000)

De kampen Westerbork, Vught en Amersfoort fungeren voor zeer verschillende groepen als plaats van herinnering: de inwoners van de streek, de arbeiders die in het kader van de werkverschaffing het kamp bouwden, gevluchte Duitse joden, Nederlandse joden, NSB-ers en collaborateurs en Molukse KNIL-soldaten. In dit promotieonderzoek worden deze uiteenlopende geschiedenissen en perspectieven samengebracht en verbonden met uiteenlopende visies en interpretaties op de Nederlandse kampen als erfgoedsites en plaatsen van herinnering. Daarbij kan deels worden geput uit een omvangrijke hoeveelheid, soms zeer verspreide literatuur, wetenschappelijk maar ook (auto)biografisch materiaal, in de vorm van dagboeken, memoires, interviews en audiovisuele portretten en getuigenissen. Deze bronnen zullen worden aangevuld met materiaal uit archieven van overheden en instellingen, maar bovenal gericht veldwerk in de verschillende herinneringsgemeenschappen. Het onderzoeksproject brengt niet alleen de geschiedenis van de kampen in kaart en analyseert de plaats die zij hebben gespeeld in de herinnering van onderscheiden

bevolkingsgroepen en de heersende herinneringscultuur, maar laat ook zien hoe in de inrichting van de kampen als herinneringsplaats aan deze gelaagdheid en spanningen vorm is gegeven.

Het onderzoeksproject zal resulteren in een dissertatie, en tevens in een bijdrage aan het opzetten van een conferentie voor organisaties op dit gebied, historici en andere onderzoekers, medewerkers en beleidsmakers van herdenkingsplaatsen en musea. Van de onderzoeker wordt bovendien een actieve bijdrage verwacht aan een tentoonstelling(en) over dit thema, in een of meerdere van de kampen (Westerbork, Vught en Amersfoort) waarmee in dit onderzoek wordt samengewerkt.

Het onderzoeksproject is ontwikkeld en zal worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met Kamp Vught, Westerbork en Kamp Amersfoort.

3.3 Wanneer kan aangevraagd worden

Uiterste termijn voor het indienen van aanvragen is **15 september om 12.00 uur**. Het gaat daarbij uitsluitend om uitgewerkte aanvragen. Aanvragen kunnen na de deadline niet meer worden verbeterd of aangevuld.

3.4 Het opstellen van de aanvraag

Gebruik voor het opstellen van de aanvraag de 'Richtlijnen voor het indienen van een subsidieaanvraag' (bijlage hst 6). De 'Richtlijnen' zijn ook te vinden op de website ([www.nwo.nl/ dynamiiekvandeherinnering](http://www.nwo.nl/dynamiiekvandeherinnering)).

3.5 Specifieke subsidievoorwaarden

Op deze Call for Proposals zijn de Algemene subsidiebepalingen van NWO 2005 van toepassing. Financiering vindt plaats conform het contract overlaten werkgeverschap tussen NWO en de VSNU.

Het onderzoeksprogramma Dynamiek van de herinnering – Nederland in de Tweede Wereldoorlog betreft een samenwerking met verschillende museale instellingen en ministeries. De resultaten van het onderzoek zullen worden gebruikt door de verschillende betrokken partijen. Met het oog op de bruikbaarheid van de resultaten dienen de gehonoreerde aanvragen **uiterlijk 3 maanden** na toekenning van de subsidie van start te gaan. Van onderzoeksprojecten die dan nog niet zijn gestart, houdt de themacommissie Culturele dynamiek zich het recht voor de subsidie in te trekken. Voor onderzoeksproject 2 *De toekomst van het oorlogserfgoed: de plaatsen van de oorlog* geldt een snellere startdatum, namelijk **1 december 2009**. Dit met het oog op de geplande resultaten die eind 2010 beschikbaar moeten zijn voor het Ministerie VWS, wanneer het VWS programma Erfgoed van de Oorlog afloopt.

3.6 Het indienen van een aanvraag

Voor het indienen van een aanvraag dient u gebruik te maken van Iris, het elektronische subsidieaanvragensysteem van NWO. De werkwijze en handleiding van Iris vindt u op <https://www.iris.nwo.nl/>

Een elektronische aanvraag bestaat uit twee delen: een factsheet (online webformulier) waarop de kerngegevens van zowel aanvrager als aanvraag staan, en

het voorstel zelf. De factsheet vult en dient u elektronisch in met behulp van Iris. Gelijktijdig met het elektronisch indienen van deze factsheet verstuurt u als attachment, in PDF-format, het voorstel.

4 Beoordelingsprocedure

4.1 Procedure

In het kader van deze call kunnen alleen aanvragen worden ingediend die uitwerking geven aan een van de in paragraaf 3.2 omschreven onderzoeksprojecten.

De ontvankelijkheid van de aanvragen wordt als volgt vastgesteld:

Inhoudelijke aspecten:

- Geeft het voorstel uitwerking aan een van de in paragraaf 3.2 omschreven onderzoeksprojecten.

Administratieve aspecten

- Is de aanvraag ingediend in het kader van de call for proposals van het onderzoeksprogramma de Dynamiek van de herinnering – Nederland in de Tweede Wereldoorlog?
- Voldoet de aanvraag aan de gestelde voorwaarden ten aanzien van personele bezetting en de financiële kaderstelling?
- Zijn alle gevraagde gegevens correct aangeleverd?

De themacommissie Culturele dynamiek heeft tot taak te beoordelen of de aanvragen in inhoudelijk opzicht ontvankelijk zijn. Het programmabureau beoordeelt de ontvankelijkheid van de aanvraag wat betreft de administratieve aspecten.

De aanvragen zullen door een onafhankelijke beoordelingscommissie worden beoordeeld. De beoordelingscommissie zal de indieners de gelegenheid bieden te reageren op het voorlopige oordeel. De beoordelingscommissie prioriteert op basis van de aanvraag en de eventuele schriftelijke reactie de voorstellen naar kansrijkheid. Uitgangspunt daarbij is de mate waarin het voorstel een overtuigende uitwerking geeft aan de onderzoeksprojecten zoals omschreven in paragraaf 3.2.

De beoordelingscommissie brengt advies uit aan de themacommissie Culturele dynamiek, die het uiteindelijke besluit neemt.

Voor ieder project zal na honorering een begeleidingscommissie worden ingesteld, waarin de initiatiefnemers van het betreffende project ook een plek hebben.

4.2 Criteria

De aanvragen dienen uitwerking te geven aan een van de geformuleerde onderzoeksprojecten, zoals omschreven in paragraaf 3.2.

De absolute beoordelingscriteria voor de voorstellen zijn:

Wetenschappelijke kwaliteit, uitgesplitst naar:

- helderheid van de probleemstelling
- geschiktheid van de benadering/methodologie
- haalbaarheid van het onderzoeksvoorstel, inclusief kwaliteit van de onderzoeksgroep, de infrastructuur en het werkplan

Relevantie

- maatschappelijke en culturele relevantie
- kennisdisseminatie

Bij de relatieve beoordeling speelt de mate waarin het voorstel een overtuigende uitwerking geeft aan de onderzoeksprojecten zoals omschreven in paragraaf 3.2. een belangrijke rol.

4.3 Samenstelling commissie

De samenstelling van de beoordelingscommissie zal bekend gemaakt worden op de website www.nwo.nl/dynamiekvandeherinnering.

De themacommissie Culturele dynamiek, die het besluit neemt voor honorering, is als volgt samengesteld:

- Prof. dr. W.Th.M. Frijhoff (em.)(voorzitter)
- Prof. dr. T.F.M. ter Bogt
- Prof. dr. P.L. Geschiere
- Mw. Prof. dr. M.S.S.E. Janssen
- Prof dr. A.A.M. de Jong
- Mw. Prof. dr. M.J.H. Meijer
- Mw. Prof. dr. J.S. Pollmann
- Prof dr. J. Raessens

Een stuurgroep wordt ingesteld voor de inhoudelijke aansturing van het programma en de organisatie van de werkgroep waarin alle onderzoekers van dit programma samenwerken. In de stuurgroep zijn de partijen vertegenwoordigd die het programma financieren en de beide initiatiefnemers van het programma Prof. dr. F. van Vree en Dr. R. van der Laarse. De samenstelling staat vermeld op de website www.nwo.nl/dynamiekvandeherinnering.

5 Overige informatie

5.1 Contact

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:

- Mw dr. Elske Gerritsen (programmasecretaris)
- telefoon: +31 (0)70 344 08 21
- e-mail: gerritsen@nwo.nl

of met het secretariaat:

- telefoon: +31 (0)70 344 08 18

6 Bijlagen

6.1 Tijdpad

Het tijdpad voor de subsidieronde ziet er als volgt uit:

15 september 2009, 12.00 uur	Deadline indienen uitgewerkte voorstellen
Begin oktober	Vergadering beoordelingscommissie Dynamiek van de herinnering – Nederland in de Tweede Wereldoorlog
Medio oktober	Aanvragers worden in de gelegenheid gesteld schriftelijk op vragen te reageren
Eind oktober	Beoordelingscommissie stelt definitief advies op voor themacommissie Culturele dynamiek
Medio november	Themacommissie Culturele dynamiek neemt besluit over de te honoreren aanvragen

6.2 Richtlijnen voor de opzet van een uitgewerkte aanvraag in het kader van het programma Dynamiek van de Herinnering – Nederland in de Tweede Wereldoorlog

Voor het indienen van een uitgewerkte aanvraag dient u onderstaande richtlijnen te volgen. Raadpleeg altijd de Call for Proposals. Deze kunnen worden gedownload van de NWO-website: <http://www.nwo.nl/dynamiekvandeherinnering>.

Indienen van uitgewerkte aanvragen

Uitgewerkte aanvragen dienen (uitsluitend als PDF-file) **dinsdag 15 september 2009 om 12.00** uur in het bezit te zijn van NWO. U maakt hierbij gebruik van Iris, het elektronische subsidieaanvraagstelsel van NWO. Ga hiervoor naar <https://www.iris.nwo.nl/>. Hier vindt u ook de werkwijze en handleiding van Iris. Voordat u van Iris gebruik kunt maken, heeft u een gebruikersnaam nodig. Informatie over het verkrijgen van een gebruikersnaam vindt u eveneens op de website. Iris bevestigt via een e-mail de ontvangst door NWO van uw elektronische aanvraag.

Een elektronische aanvraag bestaat uit twee delen: een factsheet en de aanvraag. In de factsheet geeft u feitelijke gegevens over uw aanvraag (titel, hoofdaanvrager etc.).¹

De aanvraag dient in pdf-formaat te worden aangeleverd. Om de aanvraaggegevens in het pdf-bestand goed te kunnen verwerken, mag het bestand op geen enkele wijze beveiligd zijn.

De aanvraag dient in het Nederlands of Engels geschreven te zijn, in een standaard font (minimaal 11 pt, met uitzondering van literatuurreferenties waarvoor 9 pt toegestaan is). Aanbevelingsbrieven of andersoortige referenties mogen niet aan de aanvraag worden toegevoegd.

¹ Bij het invullen van het factsheet kunt u alleen gebruik maken van de ASCII-tekens ("plain text"). Het is hierdoor niet mogelijk om formules, cursiveringen etc. in het factsheet op te nemen. In het onderzoeksvoorstel kan dit wel.

Akkoord instelling waar het onderzoek wordt uitgevoerd

U wordt verzocht uw elektronische aanvraag schriftelijk te bevestigen. Deze bevestiging richt u aan:

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
Gebied Geesteswetenschappen
t.a.v. Mw. dr. E. Gerritsen
Postbus 93425
2509 AK DEN HAAG

Die brief bevat de volgende onderdelen:

- titel van de aanvraag;
- in verband met het Akkoord NWO-VSNU 2001 (hernieuwd in 2008), met betrekking tot overlating van het werkgeverschap de bevestiging dat het bevoegd gezag (de directeur of de decaan) van de betrokken instelling d.m.v. een kopie van de subsidieaanvraag door de hoofdaanvrager op de hoogte is gebracht van de aanvraag en akkoord is met alle voorwaarden waaraan voor uitvoering van het project moet worden voldaan;
- handtekening van de (hoofd)aanvrager, alsmede van de directeur of de decaan van de betrokken instelling, onder vermelding van plaats, datum en de volledige naam van de (hoofd)aanvrager en de betreffende directeur.

Factsheet Iris**1. Project titel (Iris fact sheet)**

Vermeld een beknopte titel van de aanvraag.

2. Samenvatting (Iris fact sheet)

Geef een korte, wetenschappelijke samenvatting van de aanvraag (maximaal 250 woorden).

3. Hoofdaanvrager (Iris fact sheet)

NWO kent slechts één hoofdaanvrager. Deze geldt als de eerstverantwoordelijke voor het onderzoeksprogramma. Hij/zij zal zowel de inhoudelijke als de financiële verantwoordelijkheid dragen voor het onderzoek.

4. Medeaanvrager(s) (Iris fact sheet)

Eventuele medeaanvragers kunt u onder dit punt opvoeren.

Aanvraag**5. Onderzoeksproject**

Vermeld aan welk onderzoeksproject, zoals omschreven in paragraaf 3.2. uw aanvraag uitwerking geeft.

6. Institutionele setting

Geef aan in welke Nederlandse (universitaire) setting het onderzoeksproject in hoofdzaak zal worden uitgevoerd. U kunt volstaan met het noemen van de naam van de desbetreffende onderzoeksschool, het onderzoeksinstituut of de leerstoelgroep.

7. Subsidieperiode

Vermeld de totale looptijd van het project en de beoogde startdatum van het onderzoek. Gehonoreerde onderzoeksprojecten dienen zo spoedig mogelijk van start

te gaan, in ieder geval niet later dan 3 maanden na toekenning. Voor onderzoeksproject 2 geldt een snellere startdatum, namelijk 1 november 2009.

8. Samenstelling van het onderzoeksteam

Geef de samenstelling van het onderzoeksteam:

- de hoofdaanvrager
- de medeaanvrager(s)
- de beoogde uitvoerder
- de inbreng vanuit de universiteit(en) en/of institu(u)t(en)

Vermeld in tabelvorm voor alle betrokken personen (voor zover bekend) de namen met voorletters, titels en hun affiliatie (universiteit, instituut, bedrijf, instelling etc.) en vermeld van alle bij het onderzoek betrokkenen de disciplines. Bij promotieonderzoek dient u aan te geven wie als promotor zal optreden.

In het geval van toekenning van de aanvraag zal in het begeleidingsteam van het onderzoeksproject ook een vertegenwoordiger worden opgenomen van de instelling die het onderzoeksproject heeft geïnitieerd.

9. Beschrijving van het voorgestelde onderzoek

Werk één van de onderzoeksprojecten van paragraaf 3.2 uit en behandel daarbij de volgende aspecten:

- wetenschappelijk belang;
- probleem- en doelstelling;
- onderzoeksmethode, benadering;
- het theoretisch kader;
- kwaliteit van de onderzoeksgroep;
- wijze waarop uitwerking gegeven zal worden aan de beoogde output, zowel de wetenschappelijke als de overige resultaten.

Voor de uitwerking van het onderzoeksvoorstel geldt een maximale omvang van 2000 woorden. Deze omvang is exclusief de literatuurlijst, die niet meer dan één pagina A4 (9 pt) mag beslaan.

10. Aantal woorden

Geef het aantal woorden aan dat u bij vraag 9 heeft gebruikt (exclusief de literatuurverwijzingen).

11. Werk planning

Specificeer en faseer het werkplan voor de beoogde subsidieduur. Wanneer tussentijds artikelen of andere producten beoogd zijn, vermeld deze dan in een overzichtelijk schema met tijdsplanning en vermeld tevens de namen van de onderzoekers die geacht worden de producten te leveren.

U dient gedurende de gehele subsidieperiode tijd te reserveren voor het schrijven van publicaties. In geval van een promotieonderzoek moet een planning tot promotie worden aangegeven (binnen de aanstellingsperiode!).

12. Curriculum Vitae van de hoofdaanvrager

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat u een uitputtend curriculum vitae aanlevert. U dient zich te beperken tot die aangelegenheden die voor het beoordelen van deze aanvraag van belang zijn.

13. Literaturopgave

- Vermeld een selectie van maximaal 10 (top-)publicaties van de aanvrager(s).
- Geef 5 sleutelpublicaties uit de (inter)nationale literatuur die betrekking hebben op de thematiek van het voorgestelde onderzoeksproject.

14. Onderzoeksbudget

Vermeld voor de gehele subsidieduur in onderstaande tabelvorm de personele kosten en de benchfee.

Voor wat betreft de personele middelen worden de volgende gegevens gevraagd: de aard (postdoc of aio), de duur en de omvang van de aanstelling (fte). **De opgave van type aanstelling en omvang in paragraaf 3.2 is daarbij bindend.**

De standaardbedragen voor een AIO en een postdoc zijn respectievelijk € 197.655 (4 jaar) en € 194.070 (3 jaar) bij een volledige aanstelling. Dit is exclusief de benchfee. Uitgangspunt voor toe te kennen subsidies t.b.v. personele kosten zijn de afspraken die door NWO met de universiteiten hierover in het *Akkoord NWO-VSNU 2008* (en eventuele aanvullingen daarop) zijn gemaakt.

	Omvang fte en duur maanden	200y	200y+1	200y+2	200y+3	200y+4	TOTAL
Personeel							
Postdoc							
Aio							
Benchfee							
TOTAAL							